

РЕФЕРАТ

Воробьёвой Варвары Юрьевны

Тема: Глейты Метрики Великого княжества Литовского как исторический источник по социально-политической истории конца XV – начала XVII вв.

Ключевые слова: глейт, лист железный, охранный грамота, лист опасный, дипломатические глейты, московские глейты, татарские глейты, Метрика ВКЛ, социально-экономические глейты, гражданские глейты, глейтование, формуляр глейта.

Актуальность. в научный оборот в комплексном исследовании глейты как самостоятельный исторический источник вводятся впервые, а изучение их формуляра позволяет определить структуру и выделить глейт как одну из разновидностей документов Метрики ВКЛ, проследить их роль в социально-политической жизни Великого княжества Литовского конца XV – начала XVII вв.

Цель дипломной работы – генезис и развитие глейтов Метрики ВКЛ как исторического источника по социально-политическому развитию ВКЛ в конце XV – начале XVII вв. **Объект работы** – Метрика ВКЛ конца XV – начале XVII вв., **предмет** – глейты Метрики ВКЛ конца XV – начала XVII вв. **Методологической основой** дипломной работы стали принципы объективности, историзма, системности.

Основные положения, выносимые на защиту. Анализ документального комплекса – Метрики ВКЛ – позволяет выделить глейты, листы железные как самостоятельный исторический источник, характеризующий политическое и социально-экономическое развитие ВКЛ конца XV – начала XVII вв.

Под термином глейтовый лист, глейт в дипломатической документации понимается охранный грамота, которая обеспечивала свободное передвижение послов через территорию государства. В свою очередь, лист железный – вид охранный грамоты в социально-экономической документации, не имевший отношения к криминальным преступлениям и ограничивавший возможность судебного преследования за долги в том случае, если финансовое положение заинтересованного лица ухудшалось в связи с пожаром, войной или стихийным бедствием.

«Татарский» глейтовый лист представлял собой охранный грамоту татарским послам от Великого князя Литовского, которая обеспечивала свободный транзит посольству через территорию государства. «Московские» глейты по смыслу практически не отличались от «татарских» глейтов. Отличие обнаруживается лишь в терминологии. Московская сторона называет глейт «лист опасный», а татарская – в основном, «кгейт».

Структура и объём дипломной работы. Дипломная работа состоит из введения, трёх глав, заключения, списка использованных источников и литературы. Общий объём работы – 58 страниц. Из них: список источников и литературы – 5 страниц (56 наименований), реферат на русском, белорусском и английском языках – 3.

РЭФЕРАТ

Вараб'ёвай Варвары Юрь'еўны

Тэма: Глейты Метрыкі Вялікага княства Літоўскага як гістарычная крыніца па сацыяльна-палітычнай гісторыі ў канцы XV – пачатку XVII стст.

Ключавыя словы: глейт, ліст жалезны, ахоўная грамата, ліст бяспечны, дыпламатычныя глейты, «маскоўскія» глейты, «татарскія» глейты, Метрыка ВКЛ, сацыяльна-эканамічныя глейты, грамадзянскія глейты, глейтаванне, фармуляр глейта.

Актуальнасць. у навуковы зварот ў комплексным даследаванні глейты як самастойная гістарычная крыніца ўводзяцца ўпершыню, а вывучэнне іх фармуляра дазваляе вызначыць структуру і акрэсліць глейт як адну з разнастайнасцей дакументаў Метрыкі ВКЛ, а таксама прасачыць іх ролю ў сацыяльна-палітычным жыцці Вялікага княства Літоўскага канца XV – пачатку XVII стст.

Мэта дыпломнай работы – генэзіс і развіццё глейтаў Метрыкі ВКЛ як гістарычнай крыніцы па сацыяльна-палітычнаму развіццю ВКЛ ў канцы XV – пачатку XVII стст. **Аб'ект** даследавання – Метрыка ВКЛ канца XV – пачатку XVII стст., **прадмет** – глейты Метрыкі ВКЛ канца XV – пачатку XVII стст. **Метадалагічнай асновай** дыпломнай работы сталі прынцыпы аб'ектыўнасці, гістарызма і сістэмнасці.

Асноўныя палажэнні, якія выносяцца на абарону. Аналіз дакументальнага комплексу – Метрыкі ВКЛ – дазваляе вызначыць глейт, ліст жалезны як самастойную гістарычную крыніцу, якая адлюстроўвае палітычнае і сацыяльна-эканамічнае развіццё ВКЛ ў канцы XV – пачатку XVII стст.

Пад тэрмінам глейтавы ліст, глейт у дыпламатычнай дакументацыі маецца на ўвазе ахоўная грамата, якая забяспечвае вольнае перамяшчэнне паслоў праз тэрыторыю дзяржавы. У сваю чаргу, ліст жалезны – від ахоўнай граматы ў сацыяльна-эканамічнай дакументацыі, які не мае адносінаў да крымінальных учынкаў і абмяжоўвае магчымасць судовага праследвання з-за пазыкі ў тым выпадку, калі фінансавое становішча зацікаўленай асобы пагаршалася ў сувязі з пажарам, вайной ці стыхійным бедствам.

«Татарскі» глейтавы ліст уяўляў у сабе ахоўную грамату татарскім паслам ад Вялікага князя Літоўскага, якая забяспечвала вольнае транзітаванне пасольству праз тэрыторыю дзяржавы. «Маскоўскія» глейты па сутнасці амаль што не адрозніваліся ад «татарскіх» глейтаў. Адрозненне выяўляецца ў тэрміналогіі. Маскоўскі бок называе глейт «ліст бяспечны», а татарскі бок – у асноўным, «кгейт».

Структура і аб'ём дыпломнай работы. Дыпломная работа ўключае наступныя часткі: уводзіны, тры главы, заключэнне, спіс выкарыстаных крыніц і літаратуры. Агульны аб'ём працы – 58 старонак. З іх: спіс выкарыстаных крыніц і літаратуры – 5 старонак (56 пунктаў), рэферат на рускай, беларускай і ангельскай мовах – 3 старонкі.

SUMMARY

Vorobyova Varvara Yurievna

The theme: Gleyts of the Grand Duchy of Lithuania Metric's as a historical source for the socio-political development at the end of XVth – the beginning XVIIth centuries.

Key words: gleyts, iron sheet, safeguard, diplomatic gleyts, gleyts of the Duchy of Moscow, gleyts of the Tatarian Khanate, Metrica of the Grand Duchy of Lithuania (GDL), socio-economics gleyts, civil gleyts, gleytovanie, form of gleyt.

Relevance. For the first time gleyts include in scientific circulation as a complex research and represented as a independent source. Studying their form allows to define the structure and identify gleyt as one of the types of document's Metric of the Grand Duchy of Lithuania. And trace their role in socio-political life of Grand Duchy of Lithuania at the end of XVth – the beginning XVIIth centuries.

The purpose of the work – genesis and development of Metric's gleyts as a historical source for the social-political development at the end of XVth – the beginning XVIIth centuries. **Object** of work – Grand Duchy of Lithuania Metric's at the end of XVth – the beginning XVIIth centuries. **The subject** of work is gleyts in Metric of GDL at the end of XVth – the beginning XVIIth centuries. **The methodological basis** of the work are the principles of objectivity, historicism and systemic.

The main statements for defense. Analysis of complex document of the Grand Duchy of Lithuania Metric's allows select gleyts, iron sheets as independent historical sources which illustrating the political and socio-economic development at the end of XVth – the beginning XVIIth centuries.

The term gleyt in diplomatic documents mean safeguard, which ensured free movement of ambassadors across the territory of the state. In other side, iron sheet – type of security certificates in the socio-economic documentation, which had no relation to criminal offenses and is limited to the possibility of prosecution for debt in the event that the financial situation of the person concerned, deteriorated due to fire, war or natural disaster.

Gleyts of the Tatarian Khanate is safeguard for the Tatar ambassadors from the Grand Duchy of Lithuania, which guarantees ambasses' free transit through the territory. Gleyts of the Duchy of Moscow, in fact, have much in common with the Tatar gleyts. The difference is found only in terminology. Moscow side called gleyts as a «dangerous sheet» or safeguard, but Tatar side called gleyt as a «kgleyt».

The structure and the size of the work. Graduate work consists of the introduction, three chapters, the conclusion, the list of used sources and literature. The total volume of work consists of 58 pages. Among them: the list of sources and literature – 5 pages (56 titles), the summary in Russian, Belarusian and English – 3 pages.